

*Min allrbästa och
ömmaste vän!*

Kvinnors brevskrivning
under svenskt 1700-tal

MARIE LÖWENDAHL

Almqvist

<i>Brevet — en kvinnlig genre?</i>	9
Syfte och frågeställningar	9
Forskningsöversikt	14
Brevgenren — en formell definition	21
Genus och genre	29
Kvinnorna och retoriken	33
Brevskrivningens historia	38
ANTIKEN	38
MEDELTID OCH RENÄSSANS	41
1600-TALET'S FRANKRIKE — DET NYA IDEALET	42
1700-TALET: DET FRANSKA IDEALET SPRIDER SIG	49
Till brevskrivandets svenska historia	53
STORMAKTSTIDEN	53
Galant brevskrivning	53
Wallenstedt och Brenner	55
Frihetstid och gustaviansk tid	57
Inflytandet från Sévigné	57
Nordenflychts vårdslösa penna	61
Gustavianerna	63
Materiella förutsättningar	66
POSTVÄSENDET	66
BREVENS UTFORMNING	67
<i>"Ta fidèle Pumpa" — Hedda De la Gardie, aristokratisk brevskrivareska</i>	70
Inledning	70
BESKRIVNING AV MATERIALET	71
TIDIGARE STUDIER	74
BIOGRAFICA	75
Dessa förbannade politiska ställningar — breven till maken	85
BREVEN 1788—93	85
ARMFELTS BREV TILL SIN HUSTRU	88
ATT IMITERA SAMTALET	90
BREVETS MATERIALITET	93

DET VARDAGLIGA SPRÅKET	99
KOMPOSITION	103
BREVEN SOM NYHETSFÖRMEDLING	107
Kriget i Finland	109
Den politiska och ekonomiska sfären	111
Den sociala arenan	115
SKVALLER	120
DET INTIMA	130
Armfelts affärer	130
"Det lilla fördömda Frescati"	135
Familjen	138
JAGET OCH DUET	140
Den trogna makan	141
Förhandlaren	150
JAGET OCH SKRIVANDET	157

*"Säcker pappan" — Julie Ekermans brev
till Carl Sparre 164*

Inledning 164

MATERIAL OCH TIDIGARE FORSKNING	166
JULIE EKERMAN — ARISTOKRATISK MÄTRESS	169
VÄLGÖRAREN SPARRE	176
"En fattig gres Enka" — breven 1784	179
"En så ny Hushållerska såm jag är" — breven 1789-91	185
TILL SMÅSTADEN LINKÖPING	185
BREV — EN FÖDA FÖR SJÄLEN	190
ATT SPRÅKA MED MIN BÄSTA VÄN	192
ATT SLADDRA PERSILJA	195
HÖGTIDLIGT OCH VARDAGLIGT	198
NYHETER OCH SKVALLER	203
VÄNNEN OCH VÄLGÖRAREN	206
Saknadens uttryck	209
Att betala en skuld	211
Sparre vs. Björckegren	215
Flickslängan blir gammal kärring	218
Det gamla och det nya livet	220

"Odygdens Mönsterstrikvare"
— Brita Eleonora, Brite Louise
och Gustafva Gjörwell 229

Inledning 229

MATERIALET 231

TIDIGARE LITTERATUR 234

BIOGRAFI 236

Gjörwell — de lärda mödors patriark 236

Brita Eleonora Gjörwell 244

Brite Louise Gjörwell 248

Gustafva Gjörwell 250

Ömhetens förespråkare 255

BREVPRÄKTIK 255

ANSIKTE MOT ANSIKTE: BREVET SOM SAMTAL 258

KRÅKFÖTTER 260

DEN NAIVA STILEN 262

VERKLIGHETSSKILDNING 268

Det vardagliga livet 268

Politik och sällskapsliv 269

Skvaller 270

DEN PASTORALA NATUREN 271

SENTIMENT 272

VÄNSKAPENS TEMPEL 276

Linnerhielm 277

SUBJEKTSPOSITIONER 285

En öm och lydig dotter 285

Liksom en herdinna 288

A Room of One's Own 294

Sammanfattning 302

English Summary 309

Bilaga: Brev

HEDVIG ULRIKA DE LA GARDIE TILL GUSTAF MAURITZ ARMFELT 2/7 1790 315

HEDVIG ULRIKA DE LA GARDIE TILL GUSTAF MAURITZ ARMFELT 15/2 1793 316

HEDVIG ULRIKA DE LA GARDIE TILL GUSTAF MAURITZ ARMFELT 25/4 1793	318
HEDVIG ULRIKA DE LA GARDIE TILL GUSTAF MAURITZ ARMFELT 21/5 1793	320
JULIE EKERMAN TILL CARL SPARRE 16/3 1784	321
JULIE EKERMAN TILL CARL SPARRE 12/10 1789	323
JULIE EKERMAN TILL CARL SPARRE 25/1 1790	326
JULIE EKERMAN TILL CARL SPARRE 7/3 1791	328
BRITA ELEONORA GJÖRWELL TILL CARL CHRISTOFFER GJÖRWELL D.Y. 9/8 1796	330
GUSTAFVA GJÖRWELL TILL CARL CHRISTOFFER GJÖRWELL 12/2 1792	333
GUSTAFVA GJÖRWELL TILL CARL CHRISTOFFER GJÖRWELL D.Y. 31/7 1796	335
GUSTAFVA GJÖRWELL TILL JOHAN NIKLAS LINDAHL 12/4 1797	338
GUSTAFVA GJÖRWELL TILL JONAS CARL LINNERHJELM 21/3 1804	341
GUSTAFVA GJÖRWELL TILL MARGARETA CATHARINA KUHLMAN, ODATERAT	343

Käll- och litteraturförteckning 346

Personregister 360